

Dragi osmaši,

Nastavljamo s radom. Prepišite donji sadržaj Ako možete pogledajte na Youtube-u video Sferna zrcala čiji je link: https://www.youtube.com/watch?v=YHpGJr23e_A. Gradivo se nalazi u udžbeniku str.120.-124. Riješite zadatke od 1. – 6. u radnoj bilježnici str. 92. Marljivo učite i pišite zadaće 😊. Sretno s učenjem! Čuvajte svoje zdravlje. Ivana Matić

IV SVJETLOST

Zakrivljena ili sferna zrcala

SFERNO ILI ZAKRIVLJENO ZRCALO

Sferno ili zakrivljeno zrcalo jest zrcalo koje je dio kugline plohe.

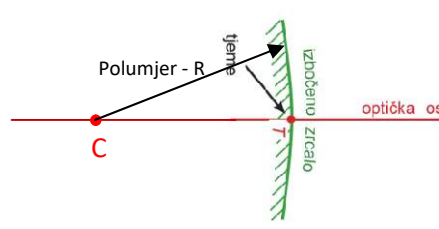
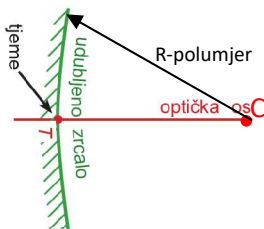
Sferno zrcalo koje odbija svjetlost na udubljenoj plohi jest **udubljeno ili konkavno** (npr. unutrašnjost metalne žlice)

Sferno zrcalo koje odbija svjetlost na ispuščenoj plohi jest **izbočeno ili konveksno**. (npr. izbočena strana metalne žlice)

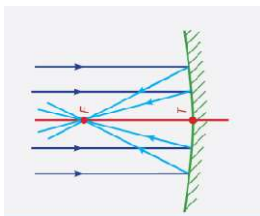
Sredina sfernog zrcala jest **tjeme**. Označavamo ga slovom **T**.

Točka **C** je **centar zakrivljenosti** zrcala. **R** je **polumjer zakrivljenosti** zrcala.

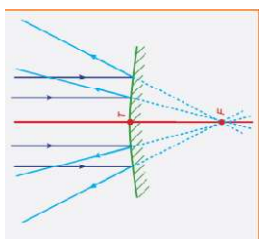

Pravac okomit na zrcalo koji prolazi kroz tjeme naziva se **optička os**. Centar zakrivljenosti **C** i tjeme **T** leže na pravcu koji se naziva optička os.

ŽARIŠTE ILI FOKUS SFERNOG ZRCALA

Padne li na **udubljeno zrcalo** snop zraka svjetlosti usporednih s optičkom osi, odbit će se tako da sve zrake prolaze kroz jednu točku. Ta je točka (**F**) **žarište ili fokus**. Točka F je na polovici udaljenosti između centra zakrivljenosti C i tjemena T zakrivljenog zrcala i leži na optičkoj osi.

Kad na **izbočeno zrcalo** padne snop zraka svjetlosti usporednih s optičkom osi, odbit će se tako da se zrake rasprše. Produljimo li odbijene zrake iza zrcala, one se sijeku u jednoj točki – **žarištu ili fokusu (F)**.

Žarišna daljina f je udaljenost od fokusa (**F**) do tjemena (**T**) ili od centra zakrivljenosti (**C**) do fokusa (**F**). Ona je jednaka polovici polumjera **R** sfernog zrcala tj. $f = \frac{R}{2}$ i izražava se u metrima.

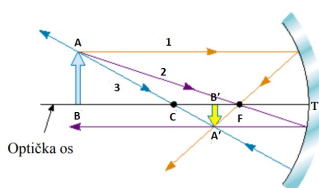
SLIKA U SFERNOM ZRCALU

Zbog jednostavnosti konstrukcije slike nekog predmeta koristimo **tri karakteristične zrake** (Slika 1.) koje se odbijaju od sfernog zrcala **po zakonu odbijanja ili refleksije**.

Preslikavamo li točku A:

- **Zraka 1** izlazi iz vrha predmeta **A** paralelno s optičkom osi i reflektira se u žarište, **F**
- **Zraka 2** izlazi iz vrha predmeta **A** kroz žarište i reflektira se paralelno s optičkom osi
- **Zraka 3** izlazi iz vrha predmeta, prolazi kroz centar zakrivljenosti, **C**, i reflektira se natrag u samu sebe.

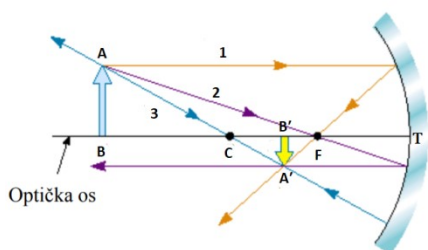
Tamo gdje se barem dvije reflektirane zrake sijeku nalazi se slika točke A koju smo preslikavali i označavamo je s **A'**.

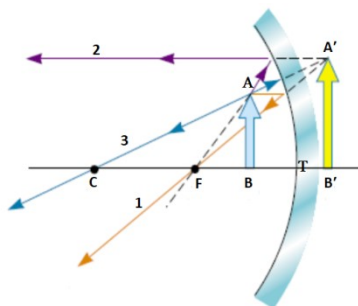
Slika 1.: Konstrukcija slike kod zakrivljenog zrcala

Konkavno ili udubljeno zrcalo

Kada se predmet (strelica čiji je vrh označen s A, a dno s B) nalazi iza centra zakrivljenosti C, slika (strelica čiji je vrh označen s A', a dno s B') je **realna, obrnuta i umanjena**.

Kad je predmet smješten je između žarišta i tjemena konkavnog zrcala, slika je **virtualna (prividna), uspravna i uvećana**.

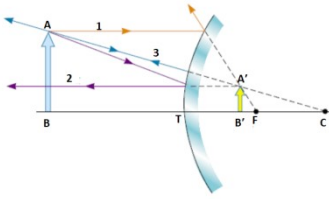
Ako je predmet smješten u centru zakrivljenosti **C** konkavnog zrcala, **slika se nalazi na mjestu predmeta, obrnuta je i stvarna (realna) te po veličini jednaka predmetu**. (udžbenik str. 121.- na margini)

Kad je predmet smješten u žarištu **F**, odbijene zrake su međusobno paralelne pa je **slika predmeta beskonačna daleko**. (udžbenik str. 121.- na margini)

Ako se predmet nalazi između središta zakrivljenosti **C** i žarišta **F** udubljenog ili konkavnog zrcala, **slika je stvarna (realna), uvećana i obrnuta**. (udžbenik str. 122.)

Konveksno ili izbočeno zrcalo

Kada je predmet ispred konveksnog zrcala, slika je **virtualna (prividna), uspravna i umanjena**.

Karakteristike slike kod konkavnog (udubljenog) i konveksnog (izbočenog) zrcala

Kod konkavnog zrcala, slika može biti realna(stvarna) ili virtualna(prividna).

- Kada se predmet nalazi izvan žarišta F, **slika je realna(stvarna)**
- Kad je predmet u žarištu F, **slika se nalazi u beskonačnosti**
- Kada je predmet između tjemena zrcala T i žarišta F, **slika je virtualna(prividna)**

Konkavna ili udubljena zrcala koriste se u zubarstvu, farovima automobila, satelitskim antenama, astronomskim dalekozorima, teleskopima i dr.

Kod konveksnog zrcala, slika je virtualna(prividna) i uvijek uspravna.

- Kako se predmet približava konveksnom zrcalu virtualna slika se povećava

Konkavna ili udubljena zrcala koriste se kao retrovizor na automobilu, zrcala koja služe za preglednost ceste, u trgovinama za nadzor itd.